

Korte toelichting bij de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap – Nadia Hadad

---

De Senaat behandelt drie voorstellen ter herziening van de grondwet teneinde "een nieuw artikel in te voegen dat de personen met een handicap het genot van de rechten en vrijheden moet waarborgen". Dit kadert in de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH).

Binnen het kader van de hoorzitting wil GRIP een korte toelichting geven over de implementatie van het VRPH.

Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap (GRIP vzw) is de mensenrechtenorganisatie van personen mensen met een handicap in Vlaanderen. GRIP werd opgericht in 2000, met als doel gelijke rechten en gelijke kansen voor iedereen. Sinds de goedkeuring van het VRPH op 13 december 2006 zet GRIP zich in voor de implementatie van dit nieuwe mensenrechtenverdrag. GRIP bracht in 2011 een eerste schaduwrapport uit over het VN-Verdrag.

Algemene bemerkingen bij de implementatie van het VRPH in België / Vlaanderen

GRIP erkent de kleine, initiële stappen die op verschillende bestuursniveaus werden gezet in het kader van het VRPH.

Toch uit GRIP ook bezorgdheden. We stellen vast dat zowel het beleid als de media vaak worstelen met het perspectief van het VRPH. De afstand tussen de wenselijke situatie en de werkelijke situatie blijft groot. We stellen ons de vraag: Zijn de stakeholders wel ten volle bereid de principes uitgeschreven in het VN-Verdrag toe te passen?

In het algemeen stellen we ons naar aanleiding van dit rapport **vragen bij het waarachtig engagement van de politiek om het VN-Verdrag te implementeren in België.**

In België en Vlaanderen ontbreekt een echt geïntegreerd plan of strategie voor de implementatie van de rechten van personen met een handicap. Het beleid zit versnipperd over verschillende beleidsniveaus én in verschillende beleidsdomeinen. Deze elementen verhinderen een coherente aanpak in de toepassing van het VRPH.

Op politiek niveau was voorzien dat dit voorgetrokken zou worden door een interministeriële conferentie. Naar wij vernomen hebben is die de voorbije jaren evenwel nooit doorgedaan.

Verschillende uitspraken van beleidsvoerders doen ons ook twijfelen aan de waarde die men hecht aan het VN-Verdrag. Even een paar voorbeelden ter illustratie:

- “Oh, er zijn zoveel van die verdragen” (een kabinetchef van een Vlaamse minister).
- “Dat VN-Verdrag gaat wel veel te ver hoor” (een leidinggevend ambtenaar).
- “Het aanhouden van het buitengewoon onderwijs is perfect in regel met het VN-Verdrag” (een Vlaams minister van onderwijs).

De voornaamste bezorgdheden van GRIP zijn, samengevat:

- **Er moet sterker ingezet worden op de paradigmashift door meer effectieve investering in de bevordering van bewustwording (art. 8).**

Er is nauwelijks een evolutie op het vlak van beeldvorming over personen met een handicap. Een ambitieuzer plan van aanpak vanuit de overheid is aangewezen. De voorbeeldrol van de openbare omroep moet sterker worden benut door duidelijker verwachtingen te stellen naar de VRT in de volgende beheersovereenkomst, bijvoorbeeld streefcijfers handicap voor schermzichtbaarheid.

- **Er is nood aan erkenning van een recht op ondersteuning voor iedere persoon met een handicap én een plan voor deïstitutionalisering (art. 19).**

In Vlaanderen wordt op basis van het PVF-decreet de financiering van de zorg en ondersteuning voor meerderjarigen hervormd. Voor minderjarigen is er nog geen uitvoering. Voor beide groepen (minderjarigen en meerderjarigen) voorziet men geen minimaal recht op ondersteuning. Als gevolg hiervan stelt zich het aanhoudend probleem van de wachtlijsten. Bovendien zien we onvoldoende plannen en concrete maatregelen die een aanvang maken van echte deïstitutionalisering in Vlaanderen.

- **De voorzichtige stappen die met het M-decreet gezet worden richting inclusief onderwijs, dienen aangehouden en versterkt te worden (art. 24).**

Het M-decreet realiseert een voorzichtige koerswijziging, maar het ontbreekt aan een duidelijke meerjarenstrategie om het segregierend onderwijslandschap om te vormen tot één inclusief onderwijssysteem. Het is aangewezen om alle beschikbare middelen (dus ook vanuit andere beleidsdomeinen) te heroriënteren naar ondersteuning binnen het inclusief onderwijs.

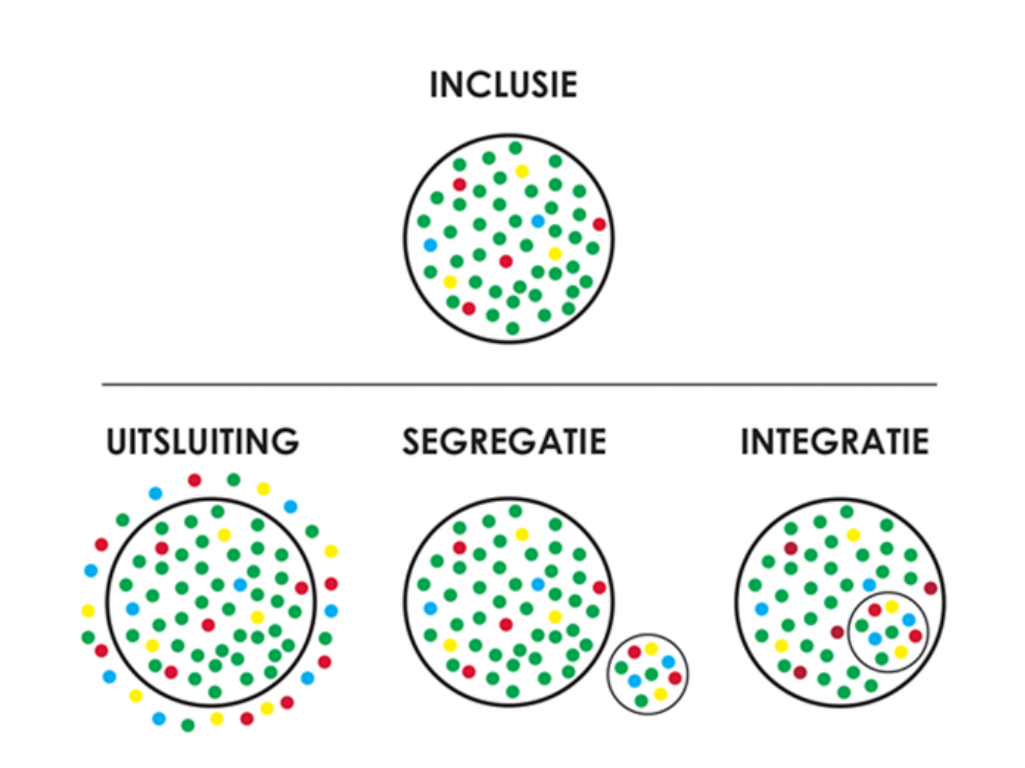
- **De tewerkstelling van personen met een handicap binnen reguliere arbeid dient verhoogd te worden (art. 27).**

De tewerkstellingskloof tussen personen met een handicap en de algemene bevolking blijft even groot als 10 jaar geleden. Meer doortastende maatregelen dringen zich op om het recht op echt werk voor personen met een handicap waar te maken. Daarbij dient men voor ogen te houden dat het recht op echt werk en op een menswaardig inkomen op elkaar ingrijpen. Onder meer sterk inzetten op voldoende ondersteuning en een aanpassing van het uitkeringenstelsel kan verandering brengen.

De rode draad die we zien in het huidige beleid is dat er wel aangegeven wordt dat men werk maakt van de rechten van personen met een handicap, maar dat men dit onvoldoende in lijn doet met het VN-Verdrag. Principes van het VN-Verdrag worden vaak niet ten gronde gevat door nieuwe beleidsmaatregelen of worden sterk afgezwakt.

In het algemeen stellen we ook vast dat er onvoldoende duidelijkheid wordt geboden aan de invulling van inclusie als volwaardige participatie van personen met een handicap aan de samenleving. Inclusie wordt vaak verward met integratie. En soms komt het zelfs voor dat een praktijk van segregatie gewaardeerd wordt als inclusief.

Inclusie is het recht op volwaardige deelname aan de samenleving op gelijke voet met andere burgers, een onafhankelijk leven met gelijke keuzemogelijkheden en met respect voor individuele keuzes.

Belang van een aanpassing van de grondwet

De Belgische staat ondertekende het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een handicap en zijn facultatieve protocol in maart 2007. Deze instrumenten werden geratificeerd op 2 juli 2009.

We verwijzen naar art. 4 van het VRPH:

1. De Staten die Partij zijn verplichten zich te waarborgen en bevorderen dat alle personen met een handicap zonder enige vorm van discriminatie op grond van hun handicap ten volle alle mensenrechten en fundamentele vrijheden kunnen uitoefenen.

Hiertoe verplichten de Staten die Partij zijn zich:

- a. tot het aannemen van alle relevante wetgevende, bestuurlijke en andere maatregelen voor de implementatie van de rechten die in dit Verdrag erkend worden;
- b. tot het nemen van alle relevante maatregelen, met inbegrip van wetgeving, teneinde bestaande wetten, voorschriften, gebruiken en praktijken aan te passen, of af te schaffen die discriminatie vormen van personen met een handicap;

Het is dan ook opvallend dat meer dan 10 jaar na de ratificatie van het VN-Verdrag in de Grondwet, de ruggengraat van onze rechtstaat geen spoor van dit VN-Verdrag terug te vinden is. We verwijzen in dit verband naar andere gelijkaardige verdragen op het vlak van kinderrechten en vrouwenrechten, die wel aanleiding vormden tot aanpassingen van de grondwet.

Deze grondwetswijziging diende eigenlijk al eerder doorgevoerd te zijn.

Het is aangewezen dat de Grondwet de bakens uitzet zodat de vele wetgevers van ons land de gelijkheid van alle burgers, en zoals het VN-Verdrag beoogt specifiek ook de personen met een handicap, op een juiste manier toepassen en waarborgen. De focus dient, conform het VN-Verdrag juist gelegd te worden op:

- het verbod op het weigeren van redelijke aanpassingen (anti-discriminatie);
- het voorzien van maatregelen die de volwaardige participatie aan de maatschappij mogelijk maken (inclusie).

We kunnen er niet naast kijken dat mensen met een handicap op dit moment in België nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie en uitsluiting, dit op tal van vlakken. Het expliciet benoemen van hun gelijke rechten is een essentieel signaal om hun waardigheid en gelijke rechten te versterken, waar heel wat mensen naar uitkijken.

Bovendien kan dit thans een heel sterk sensibiliserend en mobiliserend effect hebben bij de stappen die gezet worden om alle aspecten van dit VN-Verdrag tot uitvoering te brengen.

Daarom vragen we dat de Senaat, rekening houdende met onze en andere opmerkingen, de nodige stappen onderneemt om tot een effectieve en VN-proof herziening te komen van de Grondwet, dat personen met een handicap het genot van rechten en vrijheden moet waarborgen.